

SETTLING NATURE: THE CONSERVATION REGIME IN PALESTINE-ISRAEL (2023). RESSENYA DEL LLIBRE D'IRUS BRAVERMAN

NEIXÉ CASTELLANO

ncastell7@alumnes.ub.edu

Universitat de Barcelona

ORCID: 0009-0005-2553-3238

SETTLING NATURE: THE CONSERVATION REGIME IN PALESTINE-ISRAEL (2023). RESEÑA DEL LIBRO DE IRUS BRAVERMAN

SETTLING NATURE: THE CONSERVATION REGIME IN PALESTINE-ISRAEL (2023). REVIEW OF THE BOOK BY IRUS BRAVERMAN

RESSENYA

El 26 d'abril del 2023, amb motiu del 75è aniversari de la creació de l'Estat d'Israel, la presidenta de la Comissió Europea Ursula von der Leyen enviava el següent missatge per les xarxes socials: «Avui celebrem setanta-cinc anys de vibrant democràcia al cor de l'Orient Mitjà. Setanta-cinc anys de dinamisme, ingenuïtat i innovacions revolucionàries. Heu fet, literalment, florir el desert» (@EUinIsrael). Aquestes paraules no disten gaire del que ja afirmava el pare del sionisme modern, Theodor Herzl, l'any 1896 (Herzl 1896). De fet, reproduïxen els mites principals del projecte sionista que presenten l'Estat d'Israel com el proveïdor de la democràcia, la tècnica, la civilització i la tecnologia a la Palestina històrica. Per contra, aquesta última és representada com un territori salvatge, àrid, poc avançat i, sobretot, abandonat; un poble sense terra per una terra sense gent (Keith 1843). La premissa d'una Palestina salvatge i abandonada que ha estat «reviscudada» pels migrants jueus europeus, ha justificat la creació i l'expansió de l'Estat d'Israel tal com el coneixem. Israel es presenta al món com un Estat

modern científicament avançat i preocupat per la conservació i preservació del medi ambient; ho veiem, per exemple, en les publicacions de l'exèrcit de l'Estat a les xarxes socials que es presenta com «l'exèrcit més vegà del món» (Israel Defense Forces 2019). No obstant això, com d'*eco-friendly* pot ser una ocupació?

L'obra ressenyada se centra precisament en la dimensió ecològica del projecte colonial sionista a través de l'anàlisi del règim de conservació a Cisjordània i Israel. La monografia posa en evidència l'ús de la naturalesa, aparentment neutral i apolítica, com a eina política al servei del poder colonial.

L'autora del llibre, Irus Braverman, és una advocada i etnògrafa israeliana procedent de Jerusalem Oest. Actualment, treballa com a professora de dret i geografia a la Universitat de Buffalo, Nova York i participa activament en accions socials relacionades amb la justícia ambiental i la defensa dels drets humans. Les seves línies d'investigació se centren en la conservació, la justícia climàtica, l'etnografia legal, la geografia i els estudis crítics sobre animals. Així doncs, el llibre ressenyat és un reflex de les diferents disciplines de les quals beu l'autora i, per això, pot resultar interessant a persones de diversos àmbits acadèmics. Ha publicat desenes d'articles i altres monografies semblants com: *Wild Life: The Institution of Nature* (2015) o *Planted Flags: Trees, Land and Law in Israel/Palestine* (2009).

L'obra ressenyada contribueix al cos de coneixement sobre colonialisme a Palestina des d'una perspectiva inusual: l'ecològica. *Settling Nature* ens mostra la relació, sovint poc aparent, entre el colonialisme i l'administració i gestió de la naturalesa. El tema central del llibre és el règim de conservació a Palestina i Israel, partint de la idea que les mesures de conservació del territori també són polítiques i, per tant, responen als interessos de qui es troben en posicions de poder. Per a fer-ho, l'autora esmenta diferents estudis de cas que posen al centre espècies vegetals i animals, allunyant-se així d'una perspectiva antropocèntrica.

Braverman presenta Israel com un projecte colonial d'assentaments¹ el qual participa en pràctiques de control sobre la natura a través de la protecció d'espais naturals i éssers no-humans. Això és el que l'autora anomena *ecologies colonials*, concepte que crea i desenvolupa en aquesta monografia². Aquest enfocament permet reflexionar sobre la manera en què el pensament colonial ha impregnat les idees al voltant de l'ecologia i la protecció mediambiental. L'autora es refereix a «ecologies» en plural, ja que en el territori existeixen diferents maneres d'entendre i relacionar-se amb l'entorn, sovint contradictòries. A través de pràctiques legislatives l'Estat d'Israel imposa la seva manera de concebre la naturalesa, pròpia d'un estat occidental, el qual crea tensions entre les diferents parts. Aquí és on s'introdueix el concepte d'«eco-sionisme» que combina la voluntat sionista de crear una nació exclusivament jueva amb l'interès de protegir i preservar el medi ambient en parts iguals.

Per tal de mostrar la relació entre les polítiques de conservació i el projecte sionista d'assentaments, Braverman posa atenció a dues qüestions: la protecció israeliana del territori a través de denominacions legals («parc nacional» o «reserva natural») i la governança biopolítica d'animals i plantes. Es mostra la manera en què la naturalesa i les entitats no-humanes que hi viuen són utilitzades per reproduir el règim colonial d'Israel sota el pretext de «conservació» o «protecció» de la natura, augmentant així el seu control sobre el territori i espoliant als palestins de la seva Terra. Per posar un exemple, el 25% del territori d'Israel és considerat una reserva o parc natural (Israeli Missions 2024), *status* que implica el control total per part de l'Estat i múltiples restriccions als locals. La gran majoria dels parcs es troben a

¹ La monografia és el primer estudi sobre els projectes de conservació natural d'Israel que considera l'Estat des d'aquesta perspectiva, anomenant-lo i analitzant-lo com un projecte colonial d'assentaments.

² Cal tenir present que aquest concepte no és el primer que assenyala la relació entre natura, colonialisme i Estat. En destaquem altres com: «imperialisme ecològic» (Crosby 2004 [1986]); «militarisme verd» (Lunstrum 2014) o, en el context palestí, «Nakba mediambiental» (Qumsiye y Abusarhan 2021).

l'anomenada Àrea C³ de la Cisjordània ocupada coincidint amb la major presència d'assentaments il·legals. A més a més, els parcs i reserves s'estableixen sovint en propietats privades i, en múltiples ocasions, a sobre les runes de pobles palestins que van ser abandonats forçosament l'any 1948⁴.

Per altra banda, també s'analitza el dany que causen les estructures colonials a les entitats no humanes del territori, així com la relació que estableixen aquests amb els humans. Destaquem l'analogia establerta entre certes espècies amb el projecte sionista i la població palestina. Per una banda, Israel s'associa amb un tipus d'animal i vegetació «autòcton» i protagonista en la història del judaisme; aquesta correlació és utilitzada per connectar el projecte sionista modern amb el passat bíblic del territori a través de la naturalesa. Per altra banda, els palestins s'associen amb espècies «problemàtiques» o «invasores», el qual responsabilitza a les comunitats palestines de la davallada ecològica de la regió i reproduïx els imaginaris esmentats anteriorment que associen la població palestina amb pràctiques tradicionals, poc avançades i també antiecològiques.

Els arguments del llibre es fonamenten en més de 70 entrevistes en profunditat realitzades majoritàriament a funcionaris israelians de l'Autoritat de la Naturalesa i Parcs d'Israel. No obstant això, cal remarcar que Braverman ha fet treball de camp a Cisjordània i Israel durant més d'una dècada, així com nombroses entrevistes a advocats, activistes, agricultors palestins i colons israelians entre altres. Cada capítol està acompanyat de fragments d'entrevistes que ens ajuden a comprendre les diferents narratives que es presenten i l'entramat de significats i interpretacions sobre la naturalesa que hi ha al territori.

³ Els acords d'Oslo l'any 1993 van dividir Cisjordània en tres àrees: Àrea A (controlada per l'Autoritat Palestina), Àrea B (controlada administrativament per l'Autoritat Palestina i militarment per Israel) i l'Àrea C (60% de Cisjordània i controlada totalment per Israel).

⁴ L'any 1948 es produeix la *Nakba* (que en àrab es tradueix com a «catàstrofe») en la qual 750.000 persones palestines van ser expulsades de les seves llars per les forces israelianes.

La monografia segueix la línia d'investigació de *Planted Flags: Trees, Land and Law in Israel/Palestine*, el seu primer projecte relacionat amb el nacionalisme i el paisatge a Israel i Palestina l'any 2009. Havent llegit aquest primer llibre observem que, quinze anys després, l'autora pren una posició molt més crítica amb l'Estat d'Israel⁵, fet que es reflecteix en l'ús del llenguatge (mencionant el nom en àrab de les zones ocupades) i també en els obstacles amb els quals es troba durant el seu treball de camp. Així doncs, destaquem la gran quantitat de material etnogràfic del qual disposa l'autora, l'habilitat amb què l'exposa i, també, l'exercici de reflexivitat que du a terme com a acadèmica israeliana i jueva. Els estudis de cas esmentats tenen lloc a Cisjordània o dins les fronteres d'Israel, de tal manera que no s'aporten dades sobre els règims de conservació a Gaza.

El llibre està estructurat de la següent manera: En primer lloc, el prefaci, els agraïments i la introducció: *Settling nature*. En aquesta l'autora presenta breument el concepte d'ecologies colonials que desenvoluparà al llarg del llibre. Elabora també un repàs històric sobre l'administració de la natura a Palestina i Israel, des dels inicis del projecte colonial, el període del Mandat Britànic (1917-1947) fins a la creació de l'Autoritat de la Naturalesa i Parcs d'Israel l'any 1963. Braverman detalla la metodologia utilitzada, així com la seva connexió amb la temàtica escollida en l'àmbit personal i professional. Després de la introducció trobem 6 capítols dividits segons els dos eixos temàtics de l'obra: la protecció del territori a partir de la creació de parcs i reserves naturals (1, 3 i 5) i la protecció d'animals i plantes (2, 4 i 6).

El primer capítol, *Policing Nature: Beit Jann, the Green Patrol and the Mount Meron Nature Reserve*, presenta el cas de la comunitat drusa⁶ de Beit Jann i la gestió de la reserva

⁵ De fet, l'any 2018 publica un article on reflexiona sobre el fet de renunciar a la seva nacionalitat israeliana: Braverman, Irus. (2018). Renouncing Citizenship as Protest: Reflections by a Jewish Israeli Ethnographer. *Critical Inquiry* 44(2): 379-386.

⁶ Grup etnoreligiós, originari d'una secta de l'Islam. Constitueixen el 2% de la població d'Israel i resideixen majoritàriament a Galilea, Carmel i els alts del Golan ocupats.

natural de la Muntanya Merón (*Jabal al-Jarmaq* en àrab). Braverman descriu les tensions (en múltiples ocasions violentes) i negociacions entre la comunitat local i les autoritats de la naturalesa, que perduren fins avui en dia. El capítol és un clar exemple de la instrumentalització de les reserves naturals per part d'Israel amb l'objectiu d'adquirir més control territorial. La perspectiva drusa és especialment interessant per la bona relació que hi ha entre les comunitats druses d'Israel amb l'Estat, la qual els atorga un tracte més favorable al que reben altres minories ètniques dins d'Israel.

El segon capítol, *Persian Fallow Deer, European Goldfinches, and Mountain Gazelles*, ens aproxima als projectes de reintroducció d'espècies no autòctones al territori, especialment aquelles d'importància bíblica com la Daina Pèrsica (*Dama mesopotamica*), l'Ase Salvatge (*Equus hemionus*) i l'Òrix d'Aràbia (*Oryx leucoryx*). Braverman ens mostra com, a través de la reintroducció o conservació d'espècies, es despleguen pràctiques biopolítiques al servei de les ecologies colonials, al mateix temps que es recrea un paisatge bíblic que connecta a la població israeliana actual amb el passat bíblic a Terra Santa.

El tercer capítol, *Landscaping Nature: Jerusalem's National Park System*, se centra en la disputa política, legal i discursiva del paisatge al voltant de Jerusalem, concretament a través dels projectes «Ciutat de David» (*Wadi Hilweh* en àrab) i la «Vall de Refa'im». En aquest cas veiem com l'arqueologia és utilitzada per reviure el passat bíblic de la ciutat i normalitzar la «judeïtat» del paisatge. Per altra banda, aquests projectes s'estableixen en zones habitades, de tal manera que poblacions palestines com Silwan es veuen afectades. El capítol ens apropa a les tensions que es produeixen i les diferents maneres de resistir per part de les veïnes palestines.

El quart capítol, *Juxtaposing Nature: Wild Ass vs. Camel, Goat vs. Pine, Olive vs Akkoub*, segueix el fil del segon capítol, centrant-se en l'impacte de les ecologies colonials en entitats no-humanes. L'autora posa de manifest les pràctiques necropolítiques d'Israel que, a través

de binarismes com domèstic i salvatge, legal i criminal o nadiu i colon, atorga més valor a certs tipus de vida que a altres. En primer lloc, s'analitza el cas dels camells, les cabres i les oliveres com a espècies no protegides i que es presenten com «enemigues» del projecte sionista. Seguidament, es mostra com la protecció de certes plantes silvestres com el *za'atar* (*Majorana syriaca*) o l'*akkoub* (*Gundelia tournefortii*), són utilitzades per criminalitzar pràctiques tradicionals palestines com la recol·lecció de plantes.

El cinquè capítol, *Occupying Nature: The Wild West Bank and Wadi Qana Nature Reserve*, presenta dos estudis de cas centrats en l'apropiació colonial de terres palestines a Cisjordània: el cas de Deir Istiya i les cascades de Wadi Qana. L'autora s'ajuda dels conceptes de *green grabbing* i *blue grabbing* per descriure la manera en què l'Estat d'Israel s'apropia de terres i fonts d'aigua, convertint-les en reserves naturals o atraccions turístiques. En aquest sentit, l'eco-turisme és utilitzat com una eina més d'espoli que desconnecta a la població palestina del seu entorn.

El sisè i últim capítol, *Militarizing Nature: The Griffon Vulture and Israel's Nature Defense Forces*, mostra la relació entre la protecció d'animals salvatges i la militarització de la naturalesa a través de la història del voltor comú (*Gyps fulvus*). Al llarg del capítol l'estudi dels ocells s'empra per parlar dels moviments transfronterers, la presència militar d'Israel als països veïns i la (im)mobilitat dels palestins. Per altra banda, el capítol explora la paradoxal relació entre la hipermilitarització d'Israel i la protecció del medi ambient, especialment en el cas de les aus, que comparteixen habitat amb els avions militars.

Per concloure, la monografia demostra de forma rigorosa i documentada el que moltes ja sospitàvem; malgrat els esforços d'Israel per presentar-se com un país verd que ha «fet florir el desert» (seguint les paraules d'Úrsula Von der Leyen), la gestió i administració de la naturalesa actuen com eines polítiques per desenvolupar desenfrenadament el projecte sionista. Això significa, augmentar la seva presència al territori, l'espoli de terres palestines, la

judaïtzació de paratges naturals, la legislació i criminalització de pràctiques ancestrals relacionades amb l'entorn i la divisió entre aquelles vides que són dignes de protegir i les que no. En aquest sentit, l'autora té en compte totes les vides del territori, posant de manifest la violència colonial que pateixen les entitats no humanes i emfatitzant com aquesta acompanya la violència cap als humans. Al llarg del llibre es mencionen i discuteixen dualismes propis de projectes colonials tals com natura-cultura; salvatge-civilitzat; legítim-criminal; humà- no humà; colon- nadiu, etc. presents en els discursos oficials de les autoritats israelianes de la naturalesa.

Amb un toc esperançador, Irus Braverman proposa que les pràctiques i els coneixements ecològics poden ser transformats des de dins, resistint i descolonitzant les ecologies colonials (249). Destaquem les eines que aporta l'autora per descolonitzar el nostre entorn i la manera en què aquestes són interessants per la nostra disciplina. La lectura ens permet conèixer i imaginar-nos altres maneres de relacionar-nos amb la naturalesa, així com posar atenció a les relacions de poder que configuren, fins i tot, els nostres paisatges.

Aquest article s'ha de citar com:

Castellano, Neixé. 2024. "Settling Nature: The conservation regime in Palestine-Israel (2023). Ressenya del llibre de Braverman". *(Con)textos: Revista de Antropología e Investigación Social*, no. 13 (novembre): 261-269. <https://doi.org/10.1344/contxt.2024.13.261-269>

Sobre l'autora:

Neixé Castellano és graduada en Antropologia Social i Cultural per la Universitat de Barcelona i s'ha especialitzat en Cultura Àrab i Hebrea a la Universitat de Granada. Cursa el programa de doctorat en Societat i Cultura a la Universitat de Barcelona. La seva línia d'investigació se centra en la intersecció entre el turisme i el conflicte, especialment a Palestina, on realitza el seu treball de camp.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- Braverman, Irus. (2009). *Planted Flags: Trees, Land and Law in Israel/Palestine*. Cambridge University Press.
- Braverman, Irus. (2015). *Wild Life: The Institution of Nature*. Stanford University Press.
- Braverman, Irus. (2018). Renouncing Citizenship as Protest: Reflections by a Jewish Israeli Ethnographer. *Critical Inquiry* 44(2): 379-386.
- Braverman, Irus. (2023). *Settling nature: The conservation regime in Palestine-Israel*. University of Minnesota Press.
- Crosby, Alfred. W. (2004) [1986]. *Ecological imperialism: the biological expansion of Europe, 900-1900*. Cambridge University Press.
- EU in Israel (@EUinIsrael). 2023. "Today we celebrate 75 years of Israel's independence and friendship with Europe". X, 26 d'abril. Traducció pròpia. <https://x.com/EUinIsrael/status/1651088583644594177>
- Herzl, Theodor. (2004) [1896]. *El estado judío*. Buenos Aires: Auspicio Fundación Alianza Cultural Hebrea. [https://www.masuah.org/wp-](https://www.masuah.org/wp-content/uploads/2013/12/EI-Estado-Judio-Hertzl.pdf)
- [content/uploads/2013/12/EI-Estado-Judio-Hertzl.pdf](https://www.masuah.org/wp-content/uploads/2013/12/EI-Estado-Judio-Hertzl.pdf)
- Israel Defense Forces. [Israel Defense Forces] (1 de novembre del 2019). *IDF: The Most Vegan Army in The World*. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=LZ90BtznJhE>
- Israeli Missions Around the World. "Nature Reserves and National Parks". accés 5 d'abril del 2024. <https://embassies.gov.il/MFA/AboutIsrael/Maps/Pages/Nature-Reserves-and-National-Parks.aspx>
- Keith, Alexander. (1843). *The land of Israel: according to the covenant with Abraham, with Isaac, and with Jacob*. Harper & Bros.
- Lunstrum, Elizabeth. (2014). Green Militarization: Anti-poaching Efforts and the Spatial Contours of Kruger National Park. *Annals of the Association of American Geographers*, 104(4), 816-832.
- Qumsiyeh, Mazin; Abusarhan, Mohammed. (2021). An Environmental Nakba: The Palestinian Environment under Israeli Colonization. *Science for the People*, 23(1).

* * *